

PAPER

OLIY TA'LIM TALABALARIGA KIMYO FANIDAN MUSTAQIL TA'LIMNI TASHKIL ETISH

Ibodulloyeva M.I.^{1,*} and Sapayeva G.I.¹

¹Nizomiy nomidagi TDPU

*ibodulloyeva@gmail.com

Abstract

Ushbu maqolada kimyo fanini mustaqil ravishda o'rganishning samarali uslublari tahlil qilingan. Mustaqil ta'limni tashkil etishda an'anaviy va zamonaviy yondashuvlar, shu jumladan, muammoli ta'lim asosida o'qitish, nazariy hamda laboratoriya ishlarini organishda interfaol metodlar muhim ahamiyat kasb etishi ta'kidlangan. Shuningdek, talabalarning bilimini baholash va monitoring qilish usullari ham bayon etilgan.

Key words: Mustaqil ta'limni, interfaol, individual, oliy ta'lim talabalar, fikrlash, kimyo fani, topshiriqlar, auditoriya, manbalar, mashg'ulot, bilim, o'quv va ilmiy adabiyotlar, innovatsion.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar talabalarni mustaqil fikrlashini rivojlantirish, individual hamda guruhlar bilan birgalikda ishlashni talab qiladi. Mustaqil ta'lim talabalarda kreativ fikrlash, nazariy ma'lumotlar bilan birgalikda amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga oid muammolarni bartaraf etishga qaratilgan. Oliy ta'lim muassasalarida bu vazifalarni amalga oshirishga bosqichma-bosqich o'tish rejalashtirilgan.

Talabalarga kimyo fanidan mustaqil ta'limni bajarish yuzasidan o'qituvchi tomonidan metodik tavsiyalar berib boriladi. Fanning xususiyatidan kelib chiqib, mustaqil ta'lim turlari turli xil ko'rinishlarda ishlab chiqiladi:

- 1) Talabalar fan boyicha ma'ruza mashg'ulotida nazariy ma'lumotlarni olib, mustaqil tarzda ozlashtirishadi;
- 2) Oliy ta'lim talabalariga mustaqil ta'lim mavzulari beriladi, uning maqsadi va vazifalari tushuntiriladi;
- 3) Auditoriyadan tashqarida talabalar darslarga tayyorlanadi, ya'ni berilgan adabiyotlar bilan birgalikda qo'shimcha materiallarni o'qib, mavzularni kengroq o'rganishga harakat qilishadi;
- 4) Mavzu bo'yicha talabalarga turli xil topshiriqlar beriladi.
- 5) Mustaqil ta'lim natijalari reyting tizimi asosida baholanadi.

Mustaqil ta'limni tashkil etishdan maqsad, turli manbalardan foydalangan holda talabalarda mustaqil ta'lim tashkil etish yo'llarini aniqlash va tahlil qilish hisoblanadi. Talabalarda mustaqil ta'limning tashkil etish vazifalari quyidagilardan iborat:

- 1) yangi bilimlarni puxta o'zlashtirish ko'nikmalariga ega bo'lish;
 - 2) kerakli ma'lumotlarni izlab topish, o'rganishning qulay usullari aniqlash;
 - 3) axborot manbalari va manzillaridan samarali foydalanish;
 - 4) o'quv va ilmiy adabiyotlar, me'yoriy hujjatlar bilan ishlash;
 - 5) elektron o'quv adabiyotlar va ma'lumotlar banki bilan ishlash;
 - 6) ma'lumotlar bazasini tahlil etish;
 - 7) topshiriqlarni bajarishda tizimli va ijodiy yondoshish;
 - 8) o'quv xonalarida mustaqil holda ilmiy axborotlarni o'qib olish;
- Amaliy mashg'ulotlarda mustaqil bajarish uchun berilgan amaliy topshiriq va mustaqil ishlarni mashg'ul o'qituvchi va guruh talabalar o'rtasida himoya qila bilish hisoblanadi. Mustaqil ta'limni tashkil etish talabalarning aqliy rivojlanishiga zamin tayyorlab, bu jarayonda tanqidiy va ijodiy fikr yuritishni shakllantirish ustuvor yonalish sanaladi.

Talabalar kimyo yonalishi va mutaxassisligi bo'yicha yuqori bilim va malakalarga ega bo'lishligi uchun ular mustaqil ta'limdan olgan ko'nikmalarini shakllantirishi lozim. Talabalarning mashg'ulotga tayyorgarlik korish jarayonida mustaqil ta'limni tashkil etish uzluksiz va uzviy amalga oshirib borilishi kerak bo'ladi.

Oliy ta'limda talabalarning mustaqil ta'lim olish qobiliyatini shakllantirish ularning nafaqat bilimlarini chuqurlashtirishga, balki mustaqil fikrlash, tadqiqotchilik va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi.

Bugungi kunda mustaqil ta'limning bir qator afzalliklari mavjud, ularda tanqidiy fikrlash, ya'ni talabalar ma'lumotni shunchaki o'rganish bilan cheklanmay, uni tahlil qilish, muhokama qilish va baholashni o'rganadilar.

Talabalar izlanuvchanlik – ilmiy va kasbiy rivojlanish uchun kerakli ma'lumotlarni mustaqil qidirish, tahlil qilish va qo'llash odatiga ega bo'ladilar. Shuningdek, mas'uliyat hissi mustaqil ta'limni o'rganish jarayonida talabalar o'z vaqtini to'g'ri boshqarishni, rejalashtirishni va maqsadga yo'naltirilgan faoliyat yuritishni o'zlashtiradilar.

Xulosa

Xulosa qilinsa, mustaqil ta'lim jarayonini amalga oshirish talabalarda innovatsion yondashuv shakllantiradi, yangilik qilish, ijodkorlik va o'z g'oyalarini ilgari surish ko'nikmalari rivojlanadi hamda ular shaxsiy rivojlanish, ya'ni o'z qiziqishlariga mos yo'nalishda chuqur bilim olish imkoniga ega bo'ladilar.

Adabiyotlar

1. Sh.I.Yoldashev. Talabalarning mustaqil ta'limining zamonaviy oquv jarayonida ahamiyati va orni bo'yicha uslubiy qollanma. Toshkent-2022
2. Tolipova J.O., Gofurov A.T.-Biologiya oqitish metodikasi. Oquv qollanma.- T.: "Bilim" 2004 yil.
3. Mirzayeva Z.Sh., Fayziev V.B. O'quvchilarda mustaqil ta'limni tashkil etish yo'llari, Academic research in educational sciences, Journal, 2021
4. Sapayeva G.I. Use of information and communication technologies in teaching "Analytical Chemistry" in higher educational institutions // "Modern approaches to teaching natural sciences in the continuing education system: problems and solutions" (Proceedings of the Scientific and Practical Conference of the Republic), 2023. – Pp. 48-49.
5. Sapayeva G.I. The use of information and communication technologies in teaching analytical chemistry in higher educational institutions // "Actual problems of analytical chemistry" is a collection of materials of republican scientific and practical conferences with the participation of international professors and young scientists. 2023 – Pp. 388-390.